

УДК [339.13.021:629.33](477)

Шиндировський І. М.,
igor_muk@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-5632-7163
ResearcherID: F-8521-2019

к. е. н., доцент, доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

СУЧАСНИЙ СТАН ТОРГІВЛІ АВТОТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ

Анотація. Автомобільна галузь знаходиться в епіцентрі розвитку сучасних технологій, створює умови для розвитку низки суміжних галузей економіки, активно сприяє засвоєнню високих передових технологій та створенню і подальшій реалізації складного кінцевого продукту, якими є автомобілі, з високою доданою вартістю. Така сфера діяльності також сприяє зайнятості населення, здійснює великі платежі і відрахування до бюджетів усіх рівнів. У статті досліджено сучасний стан торгівлі автотранспортними засобами. Розглянуто суб'єктний склад оптової та роздрібної торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонту, чисельність зайнятого населення у цій сфері. Проаналізовано обсяги реалізованої продукції та результативність діяльності суб'єктів господарювання в оптовій та роздрібній торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонті. Особлива увага приділена ринку нових легкових автомобілів в Україні. Ідентифіковано структуру вітчизняного первинного ринку легкових автомобілів. Розглянуто фактори, що впливають на стан вітчизняного ринку автотранспортних засобів. Досліджуються проблеми торгівлі автотранспортними засобами. Визначено, що причинами уповільнення темпів розвитку торгівлі новими автомобілями є низька купівельна спроможність населення, яке все більше орієнтується на сегмент недорогих автомобілів, відсутність доступного механізму кредитування, а також державна політика лібералізації імпорту вживаних автомобілів. Водночас в Україні розвивається вторинний ринок автомобілів, що дає змогу вітчизняним автодилерам розширити сервісний складник свого бізнесу. За результатами дослідження визначаються перспективні напрями розвитку торгівлі автотранспортними засобами. Зроблено висновок про необхідність проведення активної протекційної політики з боку держави з метою захисту інтересів вітчизняних автовиробників.

Ключові слова: автотранспортний засіб, оптова і роздрібна торгівля, суб'єкт господарювання.

Shyndyrovskiy I. M.,
igor_muk@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-5632-7163,
ResearcherID: F-8521-2019,
Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Entrepreneurship, Trade and Logistics, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

CURRENT STATE OF AUTOMOTIVE TRADE

Abstract. The automotive industry is at the epicenter of modern technologies, creates conditions for the development of a number of related sectors of the economy, actively promotes the development of high advanced technologies and the creation and further implementation of sophisticated end products such as cars with high added value. This area of activity also contributes to employment, makes large payments and contributions to the budgets of all levels. The article examines the current state of automotive trade. The subjective composition of wholesale and retail trade in motor vehicles and motorcycles, their repair, the number of people employed in this area are considered. The volumes of sold products and the effectiveness of economic entities in the wholesale and retail trade of motor vehicles and motorcycles as well as their servicing are analyzed. Particular attention is paid to the market of new cars in Ukraine. The structure of the domestic primary market of passenger cars is identified. Factors influencing the state of the domestic market of motor vehicles are considered. Main problems of motor vehicles trade are investigated. It is determined that the reasons for the slowdown in the development of trade in new cars are low purchasing power of the population, which is increasingly focused on the segment of low-cost cars, lack of affordable lending mechanism as well as state policy of import liberalization for second hand cars. At the same time, the secondary car market is developing in Ukraine, which allows domestic car dealers to expand the service component of their business. The conclusion is made about the need for an active protectionist policy by the state in order to protect the interests of domestic autoproducers.

Key words: motor vehicle, wholesale and retail trade, business entity

JEL Classification: D21, L81, L62, O24, M21

DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2022-66-12>

Постановка проблеми. Ринок продажу автотранспортних засобів є надзвичайно перспективним об'єктом дослідження, адже значною мірою характеризує соціально-економічні процеси на макрорівні. Друге десятиріччя ХХІ ст. стало черговим випробуванням не тільки для вітчизняних підприємств, що здійснюють торгівлю автотранспортними засобами, але й для економіки взагалі. Посилення негативних впливів, глобальна політична нестабільність, загострення конкурентної боротьби, значна невизначеність зовнішнього середовища, спричинена загальною турбулентністю світової економіки, зумовили значні зміни в структурі ринків збуту автомобілів на світовому рівні, що, своєю чергою, вплинуло на результати діяльності як на рівні галузі, так і на рівні окремих підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні існує достатньо публікацій, що присвячені аналізу тенденцій вітчизняного ринку автотранспортних засобів. Вагомий внесок належить роботам Є. С. Даниленка [1], О. В. Юринець та О. Я. Марущака [9], О. О. Дими [2] та інших. У своїх дослідженнях вищезазначені автори здійснювали аналіз обсягів та структури продажу переважно легкових автомобілів, факторів, які впливають на динаміку автомобільного ринку.

Вітчизняними вченими торгівля автотранспортними засобами розглядається, як правило, в контексті проблематики забезпечення розвитку підприємств автомобілебудування чи підприємств автомобільного транспорту. Тому з огляду на певну обмеженість наукових розробок у цій площині вважаємо доцільним проведення прикладного дослідження з метою виявлення основних тенденцій і закономірностей розвитку торгівлі автотранспортними засобами в Україні.

Постановка завдання. З погляду на зазначене вище основною метою статті є дослідження

теоретичних і практичних проблем розвитку торгівлі автотранспортними засобами, а також визначення факторів, що впливають на обсяги продажу такої продукції в сучасних умовах.

Вклад основного матеріалу дослідження. На кінець 2020 року в оптовій та роздрібній торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонті функціонує 58959 суб'єктів господарювання, що складає майже 3% загальної чисельності по економіці (табл. 1).

Звертає на себе увагу той факт, що із загальної кількості суб'єктів господарювання в оптовій та роздрібній торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонті 85,8% – фізичні особи – підприємці, що на 4,7% більше, ніж у цілому по економіці країни.

Кількість суб'єктів господарювання в оптовій та роздрібній торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонті за видами діяльності представлена таким чином:

- торгівля автотранспортними засобами – 2241 одиниця, або 4% загальної чисельності;
- технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів – 31153 одиниць, або 53%;
- торгівля деталями та приладами для автотранспортних засобів – 24885 одиниць, або 42%;
- торгівля мотоциклами, деталями та приладами до них, технічне обслуговування і ремонт мотоциклів – 680 одиниць, або 1% [3].

На кінець 2020 року чисельність зайнятих працівників в оптовій та роздрібній торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонті склала 151640 осіб, або 2,98% загальної кількості в цілому по економіці (табл. 2).

Таблиця 1

Кількість суб'єктів господарювання у 2016-2020 рр.

Показники	Значення показників у році				
	2016	2017	2018	2019	2020
1. Усього, од.	1865631	1805144	1839672	1941701	1973652
В т.ч. фізичні особи – підприємці, од.	1559161	1466803	1483716	1561028	1599755
У відсотках до загального показника, %	83,6	81,3	80,7	80,4	81,1
2. Оптова та роздрібна торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонт, од.	56984	54994	56107	58287	58959
В т.ч. фізичні особи – підприємці, од.	50186	47619	48365	50051	50560
У відсотках до загального показника, %	88,1	86,6	86,2	85,9	85,8

*Побудовано автором на основі даних [3]

Кількість зайнятих працівників у суб'єктів господарювання у 2016-2020 рр.

Показники	Значення показників у році				
	2016	2017	2018	2019	2020
1. Усього, од.	8244013	8271365	8661298	9145513	9057014
з них у фізичних осіб – підприємців, од.	2307185	2328116	2572956	2610276	2565757
У відсотках до загального показника, %	28,0	28,1	29,7	28,5	28,3
2. Оптова та роздрібна торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонт, од.	135126	139188	150561	155018	151640
з них у фізичних осіб – підприємців, од.	75203	77155	85520	85799	84017
У відсотках до загального показника, %	55,7	55,4	56,8	55,3	55,4

*Побудовано автором на основі даних [3]

Кількість зайнятих осіб у суб'єктів господарювання як в цілому по економіці, так і в оптовій та роздрібній торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонті у 2020 році знизилась.

Якщо фізичні особи – підприємці в цілому по економіці забезпечили 28,3% робочих місць, то в оптовій та роздрібній торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонті – майже вдвоє більше – 55,4%.

Кількість зайнятих працівників у суб'єктів господарювання в оптовій та роздрібній торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонті за видами діяльності така:

- торгівля автотранспортними засобами – 23833 осіб, або 16% загальної чисельності;
- технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів – 64708 осіб, або 42%;
- торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів – 62021 особа, або 41%;

- торгівля мотоциклами, деталями та приладдям до них, технічне обслуговування і ремонт мотоциклів – 1078 осіб, або 1% [3].

В 2020 р. суб'єкти господарювання в оптовій та роздрібній торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонті реалізували продукції (товарів, послуг) на 294368,0 млн грн, або 2,6 % загального обсягу по економіці (табл. 3).

Аналіз обсягів реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання в оптовій та роздрібній торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонті у фактичних цінах демонструє стійку тенденцію до зростання. Аналогічна тенденція щодо такого показника і в цілому по економіці. Значна частина такого зростання обумовлена інфляційними процесами в економіці.

Таблиця 3

Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання у 2016-2020 рр.

Показники	Значення показників у році				
	2016	2017	2018	2019	2020
1. Усього, млн грн	6877077,4	8467032,0	10148847,2	10725443,0	11285578,9
В т.ч. фізичними особами – підприємцями, млн грн	489204,6	604336,7	760755,1	884382,2	1012426,3
У відсотках до загального показника, %	7,1	7,1	7,5	8,2	9,0
2. Оптова та роздрібна торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонт, млн грн	174558,2	221332,5	242058,2	269048,6	294368,0
В т.ч. фізичними особами – підприємцями, млн грн	16500,8	19645,2	23692,5	26686,0	29888,1
У відсотках до загального показника, %	9,5	8,9	9,8	9,9	10,2

*Побудовано автором на основі даних [3]

Таблиця 4

Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання в оптовій та роздрібній торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонті за групами в 2016-2020 рр.

Групи економічної діяльності	Значення показників у році				
	2016	2017	2018	2019	2020
1. Усього, млн грн	174558,2	221332,5	242058,2	269048,6	294368,0
У відсотках до загального показника, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2. Торгівля автотранспортними засобами, млн грн	106374,7	139438,1	143635,5	162860,6	178695,0
У відсотках до загального показника, %	60,9	63,0	59,3	60,5	60,7
3. Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів, млн грн	13407,4	20051,9	25320,4	28774,5	27125,3
У відсотках до загального показника, %	7,7	9,1	10,5	10,7	9,2
4. Торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів, млн грн	54308,9	61254,1	72393,3	76643,3	87544,9
У відсотках до загального показника, %	31,1	27,7	29,9	28,5	29,7
5. Торгівля мотоциклами, деталями та приладдям до них, технічне обслуговування і ремонт мотоциклів, млн грн	467,1	588,3	709,0	770,3	1002,8
У відсотках до загального показника, %	0,3	0,2	0,3	0,3	0,4

*Побудовано автором на основі даних [3]

Серед груп економічної діяльності, які входять до оптової та роздрібної торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонту, утримує першість торгівля автотранспортними засобами, яка в 2020 році реалізувала продукції (робіт, послуг) на 178695,0 млн грн, або 60,7% загального обсягу діяльності розділу 45 КВЕД (табл. 4). Це при тому, що за кількістю суб'єктів господарювання і за чисельністю зайнятих працівників ця група складає лише 4% і 16% відповідно.

Досліджуючи реалізацію продукції (робіт, послуг) у торгівлі автотранспортними засобами за класами діяльності в 2020 році, можна зробити висновок, що тут домінує торгівля автомобілями та легковими автотранспортними засобами, в якій було реалізовано продукції на 169681,7 млн грн, або 95 % по групі (табл. 5).

Таблиця 5

Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання в торгівлі автотранспортними засобами за класами в 2016-2020 рр.

Класи економічної діяльності	Значення показників у році				
	2016	2017	2018	2019	2020
1. Усього, млн грн	106374,7	139438,1	143635,5	162860,6	178695,0
У відсотках до загального показника, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2. Торгівля автомобілями та легковими автотранспортними засобами, млн грн	103250,5	133709,4	136108,4	154712,3	169681,7
У відсотках до загального показника, %	97,1	95,9	94,8	95,0	95,0
3. Торгівля іншими автотранспортними засобами, млн грн	3124,3	5728,7	7527,1	8148,3	9013,3
У відсотках до загального показника, %	2,9	4,1	5,2	5,0	5,0

*Побудовано автором на основі даних [3]

Більш як у 2 рази за обсягами реалізації продукції (товарів, послуг) торгівлі автотранспортними засобами поступається торгівля деталями та приладами для автотранспортних засобів, яка в 2020 році реалізувала продукції на 87544,9 млн грн (29,7 % від загального обсягу по розділу) (табл. 4). За кількістю суб'єктів господарювання і за чисельністю зайнятих працівників ця група значно перевищує торгівлю автотранспортними засобами, де їх чисельність становить 42% і 41% загальної кількості по розділу відповідно.

Найчисельніша за кількістю суб'єктів господарювання і чисельністю зайнятого населення діяльність із технічного обслуговування та ремонту автотранспортних засобів займає лише третє місце, забезпечивши 27125,3 млн грн реалізованої продукції, або 9,2% загального обсягу по розділу.

Торгівля мотоциклами, деталями та приладами до них, технічне обслуговування і ремонт

мотоциклів традиційно займає незначне місце в реалізації продукції (робіт, послуг). Обсяги діяльності даної групи в 2020 році склали 1002,8 млн грн, або 0,4% загального обсягу.

Незважаючи на те, що в 2020 році величина отриманого прибутку підприємствами в цілому по економіці зросла, в оптовій та роздрібній торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонті показник чистого прибутку знизився на 46% і склав 3963,3 млн грн (табл. 6).

Із загальної чисельності підприємств у 2020 році в оптовій та роздрібній торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонті 73 % працювало прибутково, що на 2,1 % менше попереднього року. Більше ніж кожне четверте підприємство демонструвало збиткову діяльність.

Таблиця 6

Чистий прибуток (збиток) підприємств у 2016-2020 рр.

Показники	Значення показників у році				
	2016	2017	2018	2019	2020
1. Чистий прибуток (збиток) – усього, млн грн	29705,0	168752,7	288305,5	523779,0	68054,9
Підприємства, які одержали прибуток, %	73,0	72,4	73,9	73,6	71,0
Підприємства, які одержали збиток, %	27,0	27,6	26,1	26,4	29,0
2. Чистий прибуток (збиток) в оптовій та роздрібній торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонті, млн грн	3428,5	4475,0	6528,1	7344,1	3963,3
Підприємства, які одержали прибуток, %	73,1	73,1	75,5	75,1	73,0
Підприємства, які одержали збиток, %	26,9	26,9	24,5	24,9	27,0

*Побудовано автором на основі даних [3]

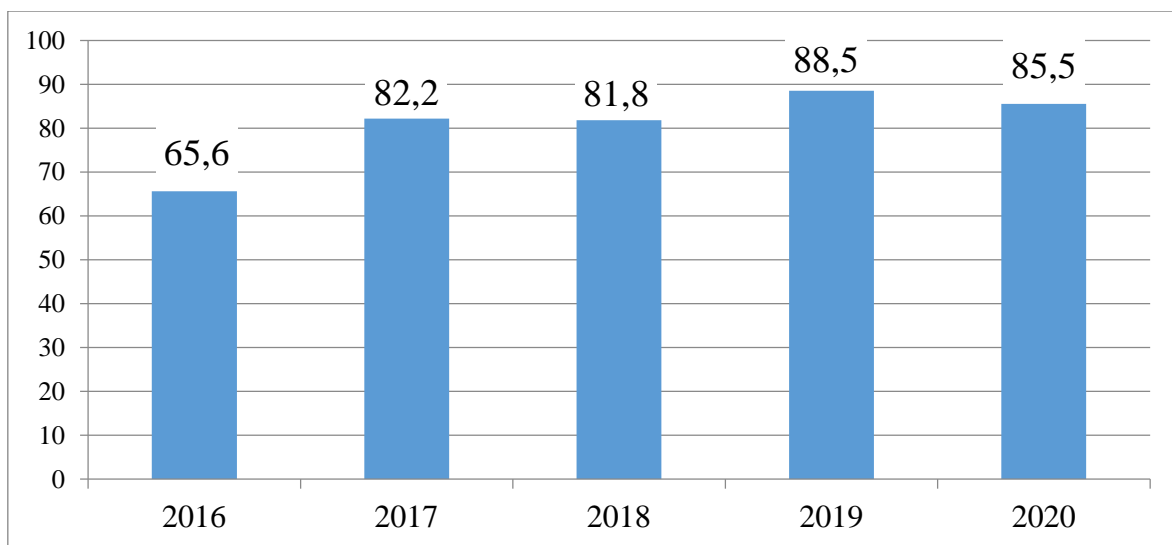

Рис. 1. Обсяги продажу нових автомобілів в Україні за 2016-2020 роки (тис. од.) [5].

Таблиця 7

Обсяги реалізації нових автомобілів за марками у 2020 році

Марки автомобілів	Обсяг реалізації (од.)	Зміни за рік (+,-), (%)
Renault	14360	-1,7
Toyota	13315	5,9
Kia	6089	-19,7
Skoda	5061	-18,8
Hyundai	4031	-20,9
Suzuki	3966	51,7
Nissan	3834	-28,1
Volkswagen	3690	-21,1
Peugeot	3037	28,4
Mazda	2844	-18,3
Інші	25273	-5,8
Всього	85500	-3,4

*Побудовано автором на основі даних [5]

Таблиця 8

Найбільш популярні моделі автомобілів у 2020 році

Марки автомобілів	Обсяг реалізації (од.)	Зміни за рік (+,-), (%)
Toyota RAV-4	5689	34,6
Renault Duster	5534	6,4
Kia Sportage	5043	-16,3
Renault Logan	4489	2,0
Hyundai Tuscon	2280	-10,9
Skoda Octavia	1855	-35,0

*Побудовано автором на основі даних [5]

Асоціація автовиробників України “Укравтопром”, яка здійснює свою діяльність із 1998 року, систематично проводить дослідження автомобільного ринку України. За даними асоціації, в 2020 році на теренах держави реалізовано 85,5 тисяч нових легкових автомобілів (згідно із Законом України “Про автомобільний транспорт” легковий автомобіль – це автомобіль, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення пасажирів з кількістю місць для сидіння не більше ніж дев’ять з місцем для водія включно [6]). Кількість реалізованих нових легкових автомобілів у 2020 році на 3,4 % менше показника, який було досягнуто у 2019 році (рис. 1).

Експерти Асоціації “Укравтопром” визначальною причиною падіння обсягів реалізації автомобілів у 2020 році вважають низьку активність споживачів на ринку нових автомобілів, яка спостерігалася ще до пандемії COVID-19. Її причиною стала низька купівельна спроможність населення, яке все більше орієнтується на сегмент недорогих автомобілів, а також державна політика лібералізації імпорту старих автомобілів, яка кардинально впливає на структуру попиту населення на авторинку України.

Деяко додає оптимізму той факт, що у 2020 році протягом шести місяців спостерігалася позитивна динаміка продажу автомобілів порівняно з попереднім роком: у січні зростання складало 34 %, у лютому – 21 %, у червні – 12 %, у липні – 10 %, у вересні – 6 %, у грудні – 7%.

За даними асоціації, у 2020 році лідерами продажу серед нових автомобілів в Україні були Renault, Toyota та KIA (табл. 7).

Найбільш популярними моделями автомобілів серед споживачів у 2020 році були Toyota RAV-4 – реалізовано 5689 авто, Renault Duster – 5534 авто та Kia Sportage – 5043 авто (табл. 8).

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Дослідження показують, що оптова та роздрібна торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонт займають значне місце в економіці і демонструють стійку тенденцію зростання в останні роки. Однак у торгівлі новими легковими автомобілями спостерігається зменшення обсягів реалізації, що спричинено низькою купівельною спроможністю населення, яке все більше орієнтується на сегмент недорогих автомобілів, відсутністю доступного механізму кредитування, а також державною політикою лібералізації імпорту старих автомобілів. Серед представників найпопулярніших марок автомобілів відсутні представники вітчизняного автопрому. Відбувається остаточна переорієнтація національного ринку продажу автомобілів на продукцію зарубіжних автоконцернів. Водночас в Україні розвивається вторинний ринок автомобілів, що дає змогу вітчизняним автодилерам розширити сервісний складник свого бізнесу. На нашу думку, є актуальним проведення активної протекційної політики з боку держави з метою захисту інтересів вітчизняних автовиробників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Даниленко Є. С. Тенденції розвитку ринку продажу легкових автомобілів в Україні. Економіка. Фінанси. Право. Серія: економічна. 2016. № 10/4. С. 17-24.
2. Дима О. О. Ринок легкових автомобілів та перспективи його розвитку в Україні. Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. 2014. Вип. 46. С. 44-49.
3. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua.
4. Класифікація видів економічної діяльності: ДК 009:2010 в редакції від 24.02.2020. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.zakon4.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10.
5. Новини українського автопрома. URL: <https://ukrautoprom.com.ua>.
6. Про автомобільний транспорт: Закон України від 05.04.2001 р. № 2344-III. Офіційний вісник України. 2001. № 17. Ст. 719.
7. Про затвердження Порядку здійснення оптової та роздрібною торгівлі транспортними засобами та їх складовими частинами, що мають ідентифікаційні номери. Постанова Кабінету Міністрів України № 1200-2009-п. Редакція від 14.01.2020. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2009-%D0%BF#Text>.
8. Про затвердження Пояснень до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності: наказ Державної фіскальної служби України від 09.06.2015 р. № 401. URL: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/mitne-zakonodavstvo/nakazi/63754.html>.
9. Юринець О. В., Марущак О. Я. Тенденції та перспективи розвитку автомобілебудівної галузі України у післякризовий період. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". 2013. № 754. С. 99-105.

REFERENCES

1. Danylenko, Ye. S. (2016), Tendentsii rozvytku rynku prodazhu lehkovykh avtomobiliv v Ukraini, Ekonomika. Finansy. Pravo. Serii: ekonomichna., № 10/4, s. 17-24.
2. Dyma, O. O. (2014), Rynok lehkovykh avtomobiliv ta perspektyvy joho rozvytku v Ukraini, Visnyk L'vivs'koi komertsijnoi akademii. Serii ekonomichna., vyp. 46, s. 44-49.
3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Ofitsijnyj sayt., available at: www.ukrstat.gov.ua.
4. Klasyfikatsiia vydiv ekonomichnoi diial'nosti: DK 009:2010 v redaktsii vid 24.02.2020. Ofitsijnyj sayt Verkhovnoi Rady Ukrainy., available at: www.zakon4.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10.
5. Novyny ukrains'koho avtoproma, available at: <https://ukrautoprom.com.ua>.
6. Pro avtomobil'nyj transport: Zakon Ukrainy vid 05.04.2001 r. № 2344-III, Ofitsijnyj visnyk Ukrainy (2001), № 17, st. 719.
7. Pro zatverdzhennia Poriadku zdijsnennia optovoi ta rozdribnoi torhivli transportnymy zasobamy ta ikh skladovymy chastynamy, scho maiut' identyfikatsijni nomery. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1200-2009-p. Redaktsiia vid 14.01.2020. Ofitsijnyj sayt Verkhovnoi Rady Ukrainy., available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2009-%D0%BF#Text>.
8. Pro zatverdzhennia Poiasnen' do Ukrains'koi klasyfikatsii tovariv zovnishn'oekonomichnoi diial'nosti: nakaz Derzhavnoi fiskal'noi sluzhby Ukrainy vid 09.06.2015 r. № 401, available at: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/mitne-zakonodavstvo/nakazi/63754.html>.
9. Yurynets', O. V. and Maruschak, O. Ya. (2013), Tendentsii ta perspektyvy rozvytku avtomobilebudivnoi haluzi Ukrainy u pisliakryzovyj period, Visnyk Natsional'noho universytetu "L'vivs'ka politekhnik", № 754, s. 99-105.

Стаття надійшла до редакції 11 січня 2022 року